

Programma
**Aan de slag met de
Omgevingswet**

Rapportage
Indringend Keten Testen (IKT) Fase 3

'Koersaanpassing n.a.v. advies AcICT'

Datum 24 januari 2023
Status DEFINITIEF

SAMENVATTING

Deze rapportage bevat de bevindingen vanuit het project Indringend Ketentesten (IKT) Fase 3 (verder te noemen IKT-3). In deze fase (testweek 11 t/m 17 - van 26 september 2022 tot 13 januari 2023) is een niveau complexer en indringender getest dan in fase 2, waarbij ook interbestuurlijke testen zijn uitgevoerd. Er is getest met meer bevoegd gezagen dan in de tweede IKT-fase. Het IKT-project (Fase 1) is gestart in april 2022.

Positionering IKT

IKT is van belang voor het aantonen of het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) werkbaar is voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In het IKT komt alle functionaliteit van het DSO samen en wordt in de praktijk getest of het DSO in functionele zin werkbaar is. Deze functionele werkbaarheid wordt aangetoond door het DSO te beproeven in het ondersteunen van de business scenario's die relevant zijn voor Bevoegd Gezagen direct na inwerkingtreding.

Dat betekent dat de IKT-test wordt uitgevoerd met complexe casuïstiek en gericht op de business scenario's van de diverse betrokkenen uit de DSO keten als geheel. IKT is opgezet om de functionaliteit te testen en kijkt daarbij ook of gebruikers bij inwerkingtreding via het DSO hun taken en verantwoordelijkheden onder de Omgevingswet kunnen uitoefenen. Anders gezegd: ondersteunen de nieuwe functionaliteiten de nieuwe werkwijze in de DSO keten, zijn deze via IKT indringend getest, zijn eventueel aanwezige risico's in beeld en voorzien van mitigerende maatregelen? Dit betekent dat alle betrokken partijen nauw moeten samenwerken en zicht ontstaat op de werkbaarheid van het DSO.

Ketentesten met en voor bevoegd gezagen

Uitgangspunt van het Indringend Ketentesten (IKT) blijft om vast te stellen wat er goed werkt in de gehele keten van het DSO en wat nog niet, uitgaande van de minimale vereisten voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De testbasis voor IKT is de functionele set inwerkingtreding¹ Deze set komt voort uit samenwerkingsafspraken tussen vertegenwoordigers van stedenbouwkundige bureaus, de Geo-ICT branche en softwareleveranciers, samen met de koepels van gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk. Basis daarbij zijn de werkprocessen van de bevoegd gezagen: van planvorming tot aan afhandeling van aanvragen. Testbevindingen worden daarbij door betreffende ketenpartijen zo snel mogelijk opgepakt en opgelost.

Koersaanpassing naar aanleiding van advies AcICT

Op basis van de adviezen van het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT) heeft een koersaanpassing plaatsgevonden voor IKT-3 en daarna. Bij de implementatie van deze koerswijziging, wordt het IKT-project ondersteund door een onafhankelijk bureau met diepgaande test-expertise, bureau Axini. Belangrijkste aanpassingen in de IKT-aanpak zijn: meer focus op risico-gestuurd testen, meer complexe praktijkgevallen, ketentesten verbreden en verdiepen en uitbreiden van het IKT-testteam in omvang en deskundigheid. Veel van deze maatregelen waren al ingezet, maar zijn verder verstevigd.

¹ zie: [Functionele set inwerkingtreding Omgevingswet - Aan de slag met de Omgevingswet](#)

DSO-is voldoende gereed voor inwerkingtreding Omgevingswet

Software is nooit helemaal 'af'. Dit geldt ook voor de software die binnen het DSO-stelsel wordt gebruikt. Dit betekent dat bij (keten-)testen altijd bevindingen geconstateerd zullen worden. Dit draagt bij aan het doorlopend ontwikkelen, innoveren en verbeteren van software.

In het algemeen is door de IKT-deelnemers ervaren dat de functionaliteit van het DSO, zoals die per januari 2023 beschikbaar was, werkbaar is en daarmee gereed is voor inwerkingtreding. Er zijn geen bevindingen met prioriteit 1 aangetroffen en een beperkt aantal bevindingen met prioriteit 2, waarvan het grootste deel inmiddels is of wordt opgelost. Er wordt opgemerkt dat met name in de planketen nog functionaliteiten zullen worden toegevoegd die op een later moment getest zullen worden. De aanwezigheid van de geteste TAM's (Tijdelijke Alternatieve Maatregelen) geeft bevoegde gezagen gelegenheid dit op te vangen. De voor inwerkingtreding benodigde functionaliteiten en dus inclusief de TAM's zijn getest. De belangrijkste resultaten en bevindingen uit IKT-3 voor de Vergunningen-, Toepasbare regels- en Plan-keten staan hieronder genoemd.

Belangrijkste resultaten en bevindingen Vergunningenketen

Uit de testen blijkt dat de benodigde functionaliteiten voor inwerkingtreding in de VTH-keten aanwezig zijn en dat deze technisch gezien werkt. Het grootste deel daarvan is of wordt opgelost. Wel zien we nog issues ten aanzien van de gebruiksvriendelijkheid.

Bijvangst uit de IKT-testen is de bevinding dat de inrichting van de lokale werkprocessen en software binnen de individuele, lokale transitieaanpak extra aandacht blijft vragen. Ieder bevoegd gezag bepaalt deze aanpak zelf. Deze constatering vraagt om een plek in de bredere communicatie over de implementatie van de Omgevingswet.

Belangrijkste resultaten en bevindingen Toepasbare regels keten

De testen op de Toepasbare regels keten zijn goed verlopen. Er zijn slechts enkele kleinere bevindingen gedaan. De bevindingen die opkwamen bij het testen zijn ook in deze IKT fase opgelost. Bij het implementeren van het DSO en het lokaal inregelen is blijvend aandacht nodig voor complexiteit en overzichtelijkheid en het correct toepasbaar maken van juridische regels. In de verdere implementatieaanpak van bevoegde gezagen vraagt de samenhang tussen de juridische regels en toepasbare regels dan ook nadere aandacht.

Belangrijkste resultaten en bevindingen Planketen

Geconstateerd is dat nog niet alle beoogde decentrale functionaliteit beschikbaar is gekomen. Wel zijn de daarvoor benodigde Tijdelijke Alternatieve Maatregelen (TAM's) aanwezig. In IKT-3 is de planketen (DSO-LV, decentraal en TAM's) getest. Daaruit blijkt dat de belangrijkste functionaliteiten aanwezig zijn en werken.

In IKT-3 geconstateerde issues en verbeteringen zijn: kortere doorlooptijd van publiceren, werken met grote geo-bestanden, de nieuwe viewer 'Documenten-op-de-kaart', meer functionaliteiten beschikbaar in de lokale software.

Waar issues tijdens IKT-3 optraden bij de publicatie van plannen zijn deze gedurende IKT-3 opgelost.

Bij de viewer 'Regels-op-de-kaart' zijn er aandachtspunten die in de komende IKT-fasen – vóór en na IWT- door zullen lopen : het blijven verbeteren van de gebruikersvriendelijkheid en het verbeteren van de wijze waarop omgevingsdocumenten getoond worden. Dit geldt in de implementatie ook voor het

toepasbaar² maken van juridische regels waarmee de gebruikersvriendelijkheid wordt vergroot (dit betreft echter geen techniek en is onderdeel van het inregelen door bevoegd gezag).

Testdekking verder uitgebreid

In IKT-3 is de testdekking van het ketentesten verder uitgebreid. In IKT fase 2 kon een aantal functionaliteiten nog niet worden getest. De uitbreiding geldt zowel voor de beschikbare functionaliteiten in decentrale software, als voor het DSO-LV. Zo kon nu getest worden met de downloadservice (inclusief GIO's en t.b.v. plan-plan koppeling), tijdreizen, Viewer Documenten-op-de-kaart en publiceren BOPA's (afwijkvergunningen). Weliswaar is daarbij nog een aantal bevindingen geconstateerd, maar die worden in het reguliere verbeterproces afgehandeld.

Extra aandacht voor TAM's en voor faciliteren MKB-toets

Binnen de scope en gedurende de uitvoering van IKT-3 zijn de - vanuit de business scenario's -meest belangrijk geachte TAM's (Tijdelijke Alternatieve Maatregelen³) ook getest. In hoofdzaak betreft dit TAM's voor de gemeenten en provincies. Geconstateerd is dat deze TAM's functioneren. In de nog volgende IKT-ronden zal een aantal nog resterende TAM's getest worden.

Ook is tijdens IKT-3 de uitvoering van de MKB-toets gefaciliteerd door het IKT-testteam. Een aantal MKB-partijen heeft hierbij de werking van het Omgevingsloket getest vanuit het perspectief van de MKB-initiatiefnemer. Voor deze IKT-testresultaten in het kader van de MKB-toets, wordt verwezen naar de separate rapportage.

Vervolg IKT-aanpak: krachtig doorzetten, aanscherpen en uitbouwen

Bovenstaande bevindingen en resultaten maken duidelijk dat de IKT-aanpak bijdraagt aan duidelijkheid en zekerheid over de werking van het DSO. Zichtbaar is dat in IKT-3 reeds een aantal adviezen van AcICT zijn geïmplementeerd. In de navolgende fasen wordt de aanpak doorgezet waarbij de adviezen van AcICT verder gaan doorwerken. IKT levert daarmee aanvulling op andere aanwezige testvoorzieningen in het DSO.

² Bevoegd gezag kan aanvullend een toelichting geven hoe een regel toegepast moet worden.
³ Een Tijdelijk Alternatieve Maatregel geeft een bevoegd gezag de mogelijkheid toch gebruik te maken van de DSO-LV functionaliteit indien dit onverhoopt niet via de decentrale software kan.

Inhoud

SAMENVATTING—3

1 Inleiding—9

2 Duiding van resultaten IKT-3—11

2.1 Vergunningketen (stappen 8 t/m 11)—11

2.2 Toepasbare regels keten (stappen 5 t/m 7)—14

2.3 Planketen (stappen 1 t/m 4)—15

3 Toelichting bevindingen IKT-3—23

3.1 Herkomst van bevindingen en wensen—24

3.2 Status afhandeling bevindingen en wensen—24

3.3 Meldingen per prioriteit—25

3.4 Bevindingen per processtap—26

4 Trendanalyse geheel IKT (Fasen 1, 2 en 3)—27

4.1 Aantallen meldingen per IKT-testweek onderverdeeld naar soort melding—27

4.2 Aantal meldingen in relatie tot aantal deelnemers—28

4.3 Verdeling bevindingen naar prioriteiten—28

BIJLAGE 1 De DSO keten in 11 stappen zoals deze binnen IKT wordt gebruikt—29

BIJLAGE 2 Deelnemende organisaties IKT-3—30

1 Inleiding

Voor u ligt de Rapportage Indringend Keten Testen (IKT) Fase 3 (in het vervolg kortweg geduid als IKT-3). Deze rapportage bevat de bevindingen vanuit het project Indringend Ketentesten (IKT) Fase 3 (verder te noemen IKT-3). In deze fase (testweek 11 t/m 17 - van 26 september 2022 tot 13 januari 2023) is een niveau complexer en indringender getest dan in fase 2, waarbij ook een interbestuurlijke testen zijn uitgevoerd. Er is getest met meer bevoegd gezagen dan in de tweede IKT-fase. Het IKT-project (Fase 1) is gestart in april 2022.

Positionering IKT

IKT is van belang voor het aantonen of het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) werkbaar is voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. In het IKT komt alle functionaliteit van het DSO samen en wordt in de praktijk getest of het DSO in functionele zin werkbaar is. Deze functionele werkbaarheid wordt aangetoond door het DSO te beproeven in het ondersteunen van de business scenario's die relevant zijn voor Bevoegd Gezagen direct na inwerkingtreding.

Dat betekent dat de IKT-test wordt uitgevoerd met complexe casuïstiek en gericht op de business scenario's van de diverse betrokkenen uit de DSO keten als geheel. IKT is opgezet om de functionaliteit te testen en kijkt daarbij ook of gebruikers bij inwerkingtreding via het DSO hun taken en verantwoordelijkheden onder de Omgevingswet kunnen uitoefenen. Anders gezegd: ondersteunen de nieuwe functionaliteiten de nieuwe werkwijze in de DSO keten, zijn deze via IKT indringend getest, zijn eventueel aanwezige risico's in beeld en voorzien van mitigerende maatregelen? Dit betekent dat alle betrokken partijen nauw moeten samenwerken en zo zicht ontstaat op de werkbaarheid van het DSO.

Ketentesten met en voor bevoegd gezagen

Uitgangspunt van het Indringend Ketentesten (IKT) blijft om vast te stellen wat er goed werkt in de gehele keten van het DSO en wat nog niet, uitgaande van de minimale vereisten voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De testbasis voor IKT is de functionele set inwerkingtreding. Deze set komt voort uit samenwerkingsafspraken tussen vertegenwoordigers van stedenbouwkundige bureaus, de Geo-ICT branche en softwareleveranciers, samen met de koepels van gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk. Basis daarbij zijn de werkprocessen van de bevoegd gezagen: van planvorming tot aan afhandeling van aanvragen. Testbevindingen worden daarbij door betreffende ketenpartijen zo snel mogelijk opgepakt en opgelost.

AcICT

Op basis van de adviezen van het Adviescollege ICT-toetsing (AcICT) is de bestaande testaanpak versterkt via een concrete set van maatregelen.

Essentie van het advies van AcICT is dat zij zich richt op de gehele *quality assurance* (QA) van het DSO (zowel centraal, als decentraal), waardoor aanvullende zekerheid wordt verkregen dat de keten stabiel, betrouwbaar en werkbaar is bij inwerkingtreding.

Het AcICT geeft in haar advies van 10 oktober jl. een bredere beschouwing van de werking van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), dan 'alleen' het interbestuurlijke ketentesten middels het project IKT. Er worden ook aanbevelingen

gedaan ten aanzien van bijvoorbeeld de *non-functionals* of de testvoorzieningen van het DSO in algemene zin. Deze integrale verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het DSO, ligt primair bij het programma ADS - en is daar ook belegd - en niet bij het interbestuurlijke project IKT.

De voor u liggende rapportage betreft het interbestuurlijke project IKT, met de daarbij behorende scope. Bij de uitvoering van IKT-3 is een aantal maatregelen genomen, mede naar aanleiding van de adviezen van AcICT. Met de uitvoering van IKT-3 is daarmee een start gemaakt met de implementatie van de maatregelen op basis van het advies van AcICT van 10 oktober 2022. Dit is vastgelegd in het Plan van Aanpak IKT-3 van 30 november 2022.

Op 28 november is door de minister VRO aan AcICT het verzoek gedaan tussentijds te adviseren over het Plan van Aanpak IKT Fase 3. Op 22 december 2023 heeft AcICT dit advies uitgebracht.

Medio oktober 2022 is tevens een bureau in de arm genomen om de DSO-organisatie en het interbestuurlijke IKT-project te versterken met aanvullende expertise op het vlak van *quality assurance* en testaanpak. Adviesbureau Axini is een autoriteit in haar (test-)vakgebied en heeft ruime kennis en ervaring met vergelijkbare grote ICT keten-integratie projecten.

2 Duiding van resultaten IKT-3

Kwalitatieve duiding van resultaten IKT- 3

2.1 Vergunningenketen (stappen 8 t/m 11)

De vergunningenketen loopt van het DSO-LV omgevingsloket (check en aanvraag) naar de VTH-software van het bevoegd gezag dan wel de omgevingsdienst, waarbij eventueel ook gebruik wordt gemaakt van de samenwerkingsvoorziening. Interbestuurlijk is de vergunningenketen al tijdens IKT Fase 2 beproefd.

Verwezen wordt naar de stappen 8 t/m 11 uit de procesplaat 'DSO-keten in 11 stappen', zoals opgenomen in bijlage 1.

Gemeenten

Bijna alle benodigde functionaliteiten in deze keten zijn beschikbaar. Deze keten is zowel uitgebreid binnen de vergunningenketen getest, als in breder verband binnen de gehele DSO-keten. Tijdens IKT-3 is gefocust op het testen met de vijf grote VTH-softwareleveranciers en zeven gemeenten. Hierbij werd getest aan de hand van met experts opgetelde business scenario's. Aan het einde van IKT-3 zijn zo goed als alle business scenario's voor de vergunningenketen doorlopen.

Geen beletselen in vergunningenketen naar voren gekomen

Uit IKT- 3 – zijn geen bevindingen naar voren gekomen waaruit blijkt dat de VTH-keten technisch gezien niet werkt. IKT-3 is op dit punt daarmee succesvol doorlopen. Het is mogelijk gebleken om de meest voorkomende typen meldingen en (meervoudige) aanvragen te doen in het loket waarna de gemeente of de Omgevingsdienst deze in behandeling kan nemen. Waarbij ook functies als 'samenwerking met andere bevoegd gezagen', 'aanvullen en intrekken' en 'doorsturen' met succes zijn getest. Specifiek zijn ook de BOPA en de TAM 'Gerelateerde verzoeken' succesvol beproefd.

Enkele zaken dienen te worden opgemerkt:

Inrichting software en werkprocessen

Issues die tijdens IKT-3 zijn ontstaan, zijn vaak te herleiden tot een onjuiste configuratie in de lokale software. Met hulp van de leverancier zijn deze issues vaak snel opgelost. We constateren veel variatie in door gemeenten gebruikte systemen (zowel voor wat betreft leverancier als in type software; zoals een specifiek VTH-systeem of een generiek ingezet zaakstelsel). Hierdoor is het inrichten (configureren) van de software vaak maatwerk per gemeente of omgevingsdienst. Daarbij constateren we dat het inrichten van de werkprocessen en het maken van werkafspraken bij de betrokken gemeenten en omgevingsdiensten significant tijd kost.

Gebruiksvriendelijkheid en verbeteringen

Tijdens het testen van de vergunningenketen werden door de testende gemeenten regelmatig zorgen geuit over de gebruiksvriendelijkheid en werden verbeteringen voorgesteld, zowel voor het omgevingsloket als lokale software. Het beproeven van gebruiksvriendelijkheid is geen onderdeel van IKT maar wel van belang voor een

goed bruikbaar stelsel. Ook deze bevindingen worden geregistreerd en teruggekoppeld naar de juiste behandelaar.

Provincies

Provincies hebben in IKT-3 getest met toepasbare regels en vergunningverlening. Bij het indienen van vergunningaanvragen traden geen technische problemen op. Wel werd een enkele aanvraag verkeerd afgeleverd, dit bleek voort te komen uit een verkeerde behandeldienstinstelling. Tot slot waren er enkele bevindingen die terug te voeren zijn op een verkeerde of nog niet volledige configuratie van de VTH-applicatie van een organisatie.

Waterschappen

Gebruikersvriendelijkheid van het loket

In het proces van initiatiefnemers die zich oriënteren op het kunnen uitvoeren van een (juridische) activiteit, blijkt dat het zeer bepalend is hoe goed de implementatie is van toepasbare regels. Als dit niet goed is vormgegeven wordt een initiatiefnemer geconfronteerd met een complex aanvraagproces. In de afgelopen tijd zijn de nodige verbeteringen doorgevoerd; de inrichting (m.n. de toepasbare regels) bij de verschillende overheden bepaalt het gebruikersgemak voor een belangrijk deel.

Samenwerken aan aanvragen

Er zijn testen uitgevoerd waarbij is beoordeeld of de routing van aanvragen goed werkt. Geconcludeerd is dat de routing technisch goed functioneert.

Op het vlak van het juist en volledig verwerken van aanvragen blijkt dat een aantal VTH softwareleveranciers nog verbeteringen moet doorvoeren. Dit betreft bijvoorbeeld het volledig verwerken van de informatie die bij de aanvraag wordt aangeboden.

Ook hebben niet alle VTH-leveranciers alle functionaliteit op het vlak van samenwerking volledig ingevuld. Denk hierbij aan het nog niet op de juiste wijze 'kunnen starten, stoppen, wijzigen en verwijderen van de samenwerking' en het 'kunnen uitzetten van actieverzoeken'.

Dit zijn echter geen zaken die blokkerend zijn voor inwerkingtreding.

Inrichting werkprocessen

Bij de uitvoering van testen is geconcludeerd dat de wijze waarop de *inrichting* van de VTH pakketten heeft plaatsgevonden nog aandacht vraagt. Het op de juiste manier relateren van aanvragen aan de afhandelingsprocessen (bijvoorbeeld het relateren van zaken) heeft nog aandacht. Dit is weliswaar buiten scope van IKT, maar is wel relevant voor een goede en 'soepele' dienstverlening.

Hier speelt een rol dat de sommige functionaliteit van de decentrale VTH-software nog in ontwikkeling is.

Het kunnen aanvragen van vooroverleg kan ingeregeld worden. Met name bij interbestuurlijke casussen blijkt dit complex. In technische zin functioneert het goed.

Rijk

Rijkspartijen hebben in het kader van IKT meegedraaid in test-casuïstiek van andere bevoegde gezagen, maar ook zelfstandig enkele casussen uitgevoerd. Weliswaar niet volledig binnen het IKT-3 project uitgevoerd, zijn onderstaande twee casussen relevant om te vermelden.

Casus Zendmast Defensie:

In november en december 2022 is getest met een omgevingsplanactiviteit van nationaal belang, te weten het bouwen en in gebruik hebben van een radarstation voor Defensie in strijd met het bestemmingsplan. Een omgevingsplanactiviteit van nationaal belang is een magneetactiviteit van BZK en deze omgevingsplanactiviteit is van nationaal belang omdat het gaat om het waarborgen van de (inter-)nationale veiligheid. Tevens zijn gerelateerde activiteiten meegenomen in de testaanvraag. De testen bestonden zowel uit het gebruik van het omgevingsloket, de samenwerkingsruimte van het DSO, als ook uit de organisatorische aspecten voor de betrokken bevoegde gezagen, verbonden aan de behandeling en afdoening van de gecompliceerde vergunningaanvraag.

Betrokken bestuursorganen waren: BZK (bevoegd gezag), ILT namens I&W (advies en instemming milieubelastende activiteit zendmast), LNV (advies en instemming Natura-2000 activiteit van nationaal belang), RVO namens LNV (advies en instemming Flora en fauna activiteit van nationaal belang) en gemeente (advies bouwactiviteit).

Bij het gebruik van het DSO zijn, onder meer, de volgende bevindingen gedaan: Afwijken van regels in het omgevingsplan: De omgevingsplanactiviteit van nationaal belang kan niet in het DSO worden gespecificeerd. In plaats daarvan alleen een buitenplanse omgevingsplanactiviteit waarvoor het DSO de gemeente als bevoegd gezag ziet (bekend issue). Iets soortgelijks geldt voor de Natura 2000-activiteit van nationaal belang en de Flora- en fauna-activiteit van nationaal belang. Op grond van de combinatie van activiteiten bepaalt het DSO dat de gemeente bevoegd gezag moet zijn in plaats van BZK. Dit moet de indiener bij het indienen van de aanvraag aanpassen (ook dit is een bekend maar niet blokkerend issue).

Het doorlopen van de casus heeft ook geleid tot organisatorische vervolgvragen die worden uitgezocht, onder meer, ten aanzien van het verrekenen van leges tussen Rijkspartijen.

Casus vergunningaanvraag Defensie bij ILT

ILT heeft in september een test in de VTH-keten gedaan, waarbij beoogd werd een enkelvoudige aanvraag van Defensie met bijlagen met eHerkenning in te dienen bij ILT. ILT heeft het triggerbericht van de aanvraag, de aanvraag en bijlagen ontvangen maar dit resulteerde niet tot een zaak in het betrokken zaakstelsel. Een gelijksoortig verzoek vanuit een natuurlijk persoon resulteerde wel in een succesvolle aanmaak van een zaak. Naar de oorzaak van het niet kunnen ontvangen van de aanvraag met eHerkenning wordt door ILT onderzoek gedaan. De test wordt binnenkort herhaald.

2.2 Toepasbare regels keten (stappen 5 t/m 7)

Verwezen wordt naar de stappen 5 t/m 7 uit de procesplaat 'DSO-keten in 11 stappen', zoals opgenomen in bijlage 1.

Gemeenten

In IKT-3 zijn testen uitgevoerd bij vijf gemeenten met de pakketten van de vier grotere softwareleveranciers voor toepasbare regels (TR).

Bevindingen ketentesten TR

De drie specifieke TR-ketentesten verliepen goed. Slechts enkele kleinere bevindingen werden gedaan. Tijdens de DSO-ketentesten hebben de gemeenten Utrecht en Deventer beiden wat grotere issues ondervonden met de publicatie van toepasbare regels. Hierdoor konden beide gemeenten gedurende enkele dagen niet verder met de ketentest. Het issue bij gemeente Utrecht bleek een fout in de software van de leverancier te betreffen. De leverancier heeft het issue snel opgelost waarna de gemeente verder kon met de test. Bij de gemeente Deventer verschenen de gepubliceerde activiteiten uit het omgevingsplan wel in de RTR, maar niet in de lokale TR software. Daardoor was het niet mogelijk om checks en formulieren te koppelen aan de activiteit in de RTR. Ook dit issue werd door de leverancier opgelost.

Daarbij hebben we nog twee andere issues bemerkt:

- 1) Het automatisch importeren van de bruidsschat gaat niet bij alle leveranciers goed in verband met 'vaste waarden' en 'vaste waarden onder voorbehoud';
- 2) Het importeren van toepasbare regels die gemaakt zijn door een bevoegd gezag met een andere leverancier, gaat niet altijd goed. Hiermee wordt het idee van toepasbare regels als herbruikbare open data maar beperkt bereikt.

Los van de bovengenoemde issues, constateren we dat de toepasbare-regel-keten technisch gezien in IKT-3 functioneert. Wel dient de relatie tussen juridische regels en toepasbare regels verder te worden getest. Dit zal in IKT4 worden gedaan.

Uit IKT-3 is naar voren gekomen dat -naast het technische aspect- het werken met toepasbare regels de nodige kennis en inzichten vraagt aan de zijde van de gemeenten.

Provincies

Provincies hebben in IKT Fase op beperkte schaal getest met toepasbare regels en vergunningverlening. De voornaamste bevindingen ten aanzien van toepasbare regels hadden betrekking op het verdwijnen van de ook de zogenaamde 'tophaak', waardoor ook de toepasbare regels uit de registratie toepasbare regels verdwenen.

Waterschappen

Goed ingeregeld werkproces is grootste uitdaging

Het onderdeel toepasbare regels is ook in eerdere testen al beoordeeld. Technisch werkt dit. De problematiek schuilt met name in de complexiteit. Denk hierbij aan de gevolgen van het annoteren voor de wijze waarop informatie voor een initiatiefnemer zichtbaar wordt, de wijze waarop vragenbomen worden gepresenteerd en dergelijke. Het blijkt lastig om goed overzicht te houden bij het

vastleggen van regels met werkingsgebieden (geometrie, beheerd met andere software). Ook het goed aanbrengen van regels in onderlinge samenhang vergt de nodige kennis. De complexiteit neemt toe naarmate de ambitie groter wordt om regelgeving van verschillende overheden (gemeente, Rijk, Provincie, waterschappen) zodanig op elkaar af te stemmen dat voor een initiatiefnemer een goed beeld ontstaat en dat geen 'dubbele' vragen gesteld worden. Feitelijk wordt hier inzichtelijk hoe belangrijk het is om regelgeving goed op elkaar af te stemmen. Dat is uiteraard geen software-issuue.

Rijk

Niet specifiek getest.

2.3 Planketen (stappen 1 t/m 4)

De planketen betreft het downloaden, wijzigen en publiceren van omgevingsinstrumenten: omgevingsvisie, omgevingsverordening, omgevingsplan, waterschapsverordening en het programma. Het betreft een keten die start bij de gemeente, waterschap of provincie en/of een stedenbouwkundig bureau en doorloopt naar de LVBB en de DSO-LV.

Verwezen wordt naar de stappen 1 t/m 4 uit de procesplaat 'DSO-keten in 11 stappen', zoals opgenomen in bijlage 1.

Gemeenten

Deelnemers & Content

In IKT-3 is de planketen met negen gemeenten en drie grote plansoftware leveranciers beproefd. De vierde grote leverancier gaf aan dat de applicatie nog niet gereed is voor IKT. De gemeenten Deventer, Utrecht en Waalre testten met hun software de planketen (stap 1 t/m 4) als onderdeel van de gehele DSO-keten, van een plan met juridische regels tot en met vergunningverlening (stappen 1 - 11).

Tijdens de gemeentelijke IKT-3 testen zijn voorbereidingsbesluiten (wijzigingen van het omgevingsplan met voorbeschermingsregels), omgevingsplannen (wijzigingsbesluiten van het omgevingsplan), omgevingsvisies en TAM-IMRO omgevingsplannen gemaakt en gepubliceerd. Voor het omgevingsplan dient de kanttekening te worden geplaatst dat alleen het omgevingsplan van Waalre een "echt" omgevingsplan benadert. De andere gepubliceerde plannen kennen wel alle elementen van een omgevingsplan (regels, artikelen, werkingsgebieden, diverse annotaties etc.) maar ze hebben niet de omvang en de complexiteit van een omgevingsplan zoals deze komende jaren zullen gaan ontstaan.

Specifiek voor de annotaties hebben we samen met een leverancier variaties ontwikkeld welke we in een plan hebben verwerkt en vervolgens met drie verschillende softwarepakketten hebben gepubliceerd.

Functionaliteiten planketen

Lokale plansoftware: In de planketen ontbraken tijdens IKT-3 belangrijke software functionaliteiten, (waaronder de plan-plan uitwisseling, parallelle wijzigingen en tonen van het plan aan de Raad). Deze functies zijn derhalve nog niet getest in IKT-3 en zullen in een latere IKT-ronde worden getest. Het betreft met name de gemeentelijke software, waarbij er verschillen zijn tussen de gemeentelijke leveranciers van plansoftware. Hierdoor hebben we in IKT-3 een deel van de DSO-

planketen kunnen testen. Door het meenemen van de TAM is wel de werking van de volledige keten getest zoals die mét TAM functioneert.

Landelijke voorzieningen: Met betrekking tot de landelijke voorzieningen zien we dat alle functies zijn opgeleverd, maar dat een aantal functies nog wordt verbeterd (waaronder de viewers, tijdreizen). Daarnaast merkten gemeenten op dat ze de relatie tussen het artikel en de toelichting misten na het downloaden van het plan. Het ontbreken van deze relatie bleek een ontwerpkeuze te zijn.

In de testen zijn de volgende bevindingen gedaan:

Succesvol kunnen downloaden omgevingsplannen

Met gemeente Waalre is een eerder gepubliceerd omgevingsplan van de gemeente uit de landelijke voorziening gedownload. De downloadfunctie werkte. Wel bleek dat door de gemeente gelegde relatie tussen de artikelen en de toelichtingen niet meer aanwezig was. De landelijke voorziening ondersteunt deze relatie niet. Dit is bekend bij de landelijke voorziening en de VNG. De ontwikkeling van een toelichting op artikelniveau is nog niet ontwikkeld en nog niet geprioriteerd (functioneel niet blokkerend).

Wijzigen en publiceren

Met de drie softwarepakketten zijn verschillende wijzigingen voor zowel omgevingsplannen als omgevingsvisies in de software voorbereid en gepubliceerd bij de LVBB. Daarbij zijn ook de verschillende stadia van het totstandkomingsproces van het juridische instrument beproefd (voorbereiding, ontwerp en definitief). Betrokken leveranciers zijn niet allemaal even ver in de ontwikkeling van software-functionaliteiten.

Vorbereidingsbesluit

Gemeente Deventer heeft succesvol een voorbereidingsbesluit opgesteld en gepubliceerd. Het voorbereidingsbesluit verscheen in DSO-LV Regels op de Kaart. Het tonen van het besluit kende kleine issues die nog geanalyseerd worden. Zo was het niet eenvoudig het besluit terug te vinden en was het minder makkelijk om het besluit te onderscheiden van een eerder gepubliceerd besluit. Deze bevindingen worden meegenomen met het verbeteren van de viewer Regels op de Kaart. Bij gemeente Breda is de publicatie van het voorbereidingsbesluit niet geslaagd. Inmiddels heeft de leverancier een update gedaan van de software en de gemeente zal in IKT-4 opnieuw het besluit aanbieden aan de LVBB voor publicatie.

Ontwerp

Gemeenten Waalre en Deventer hebben in IKT-3 succesvol een ontwerp omgevingsvisie gepubliceerd. De publicatie bij Deventer kende enkele issues, die al snel door de leverancier werden opgelost. Bij Waalre verliep de publicatie zonder problemen. In beide gevallen werd de visie op correcte wijze in DSO-LV Regels op de Kaart getoond. Het publiceren van een ontwerp omgevingsplan was in IKT-3 niet mogelijk vanwege een uitrol bij de landelijke voorziening ten tijde van de geplande testen. Na deze uitrol heeft Waalre succesvol de ontwerp-omgevingsvisie kunnen publiceren.

Definitief omgevingsplan

De gemeenten Den Haag, Deventer, Eindhoven, Rijssen-Holtén, Utrecht, Veenendaal en Waalre voerden allen wijzigingen door in hun omgevingsplan en publiceerden deze wijzigingen naar de landelijke voorziening. Bij twee leveranciers was de gemeentelijke planjurist zelf in staat het plan te wijzigen. Bij één gemeente was de hulp van de leverancier nodig om het plan gepubliceerd te krijgen. Gemeente Den

Haag was uiteindelijk niet in staat hun plan te wijzigen doordat een door de provincie gekoppeld voorbereidingsbesluit het wijzigen van het plan blokkeerde. Dit issue is tijdens IKT-3 onderzocht en opgelost. Op het moment dat de software leverancier van gemeente Den Haag integrale tekstvervanging voor de mutatie van het omgevingsplan aanbiedt, zal dit issue niet meer optreden.

Unhappy flow

Gemeente Amsterdam onderzocht de 'unhappy flow' (doorlopen van 'fout'-paden) bij het publiceren van een omgevingsplan. De gemeente was in staat om via de eigen software aanpassingen te doen in de omgevingsplannen van andere gemeenten. De wijzigingen werden gelogd in de database van de landelijke voorziening en waren daarmee te achterhalen. De vraag bij deze bevinding is of deze mogelijkheid wel of niet beoogd is. Bij eerste navraag blijkt dat deze mogelijkheden bewust zijn geboden in de standaard, na expliciete besluitvorming in het OGB in 2020/21 (er zijn namelijk situaties waarin het muteren van de regeling van een ander BG mogelijk moet zijn). Het doorlopen van de 'unhappy flow' bracht dus niet zozeer een fout aan het licht, omdat het werkte zoals ontworpen. Binnen het programma wordt het onderwerp verder besproken.

Annotatievariaties

Voor de werking van de DSO-keten is het belangrijk dat de regels in het omgevingsplan geannoteerd worden volgens de STOP-TPOD standaard. Sommige annotaties zijn noodzakelijk voor de werking van het DSO-LV, terwijl andere wenselijk zijn om het dienstverleningsniveau van het DSO-LV te verhogen.

Met drie gemeenten (met drie verschillende plansoftware-leveranciers) is getest met deze annotatievariaties. Dat heeft de volgende bevindingen opgeleverd: 1) Alle annotaties die noodzakelijk zijn om een plan te kunnen publiceren konden door de gemeenten aan het omgevingsplan toegevoegd worden; 2) Het verschilt per plansoftware welke annotatievariaties er mogelijk zijn. Voor gemeenten is het van belang om te beseffen welke varianten hun software wel/niet ondersteunt.

Viewers en tijdreizen

Binnen IKT-3 zijn de door de acht gemeenten gepubliceerde plannen bekeken in de DSO-LV viewer Regels op de Kaart. We constateren hierbij een verbetering in de doorlooptijd van het verschijnen van de regels en de werkingsgebieden. De Regeling en werkingsgebieden verschijnen nu gezamenlijk, de dag na publiceren. De door de gemeenten gepubliceerde plannen waren terug te vinden in de viewer. De gemeenten zagen daarbij wel kleine issues met betrekking tot de gebruiksvriendelijkheid en de manier van weergeven van het plan. De landelijke voorziening en de koepels zijn in gesprek over deze bevindingen. Verbeteringen aan de viewer worden constant doorgevoerd.

Met de Viewer Document op de Kaart (VDK) is een eerste beknopte test gedaan van het 'tijdreizen'. Geconstateerd werd, ondanks een goede eerste indruk, dat het tijdreizen nog niet correct werkte. Het ontwikkelteam gaf aan hier mee bezig te zijn. Tevens werden net zoals in de viewer Regels op de Kaart ook in de VDK normen over elkaar heen getoond. Dit is geadresseerd en wordt opgelost.

Samenhang juridische- en toepasbare regels

Happy flow (testen van de 'goed'-paden): In IKT-3 is met een aantal gemeenten de samenhang tussen juridische- en toepasbare regels getest. In de 'happy flow' van het publiceren van juridische regels en vervolgens de bijbehorende toepasbare regels zijn geen issues naar voren gekomen.

Unhappy flow (testen van de 'fout'-paden): Dit betreft een eerste verkenning, waarbij binnen IKT-4 aanvullende testen zullen worden gedaan. Hier zijn issues gevonden bij het verwijderen van een locatie en een activiteit, waarna de interactie niet de verwachte resultaten liet zien. De bevindingen worden nog verder onderzocht.

TAM-IMRO

TAM-IMRO is bedoeld voor gemeenten die nog geen gebruik kunnen maken van het planvormingsdeel van het DSO. Bijvoorbeeld doordat de plansoftware nog niet alle daarvoor benodigde functies biedt. Het kan ook zijn dat de gemeente te weinig tijd rest om het planproces goed te beproeven. Met TAM-IMRO kunnen gemeenten toch hun omgevingsplannen wijzigen.

Binnen IKT-3 zijn vier TAM-IMRO plannen gepubliceerd waarbij geen technische issues zijn geconstateerd. Wel werden door testende gemeenten vraagtekens en kanttekeningen geplaatst bij de gebruiksvriendelijkheid en raadpleegbaarheid van de TAM-IMRO plannen.

Provincies

Deelnemers en content

In IKT-3 is met vijf provincies en twee softwareleveranciers getest. Provincies hebben naar aanleiding van het advies van AcICT, de uit te voeren testen risicogericht benaderd. Daartoe is met experts van provincies en softwareleveranciers een risico-inventarisatie gemaakt die is vertaald naar de businessscenario's, die vervolgens zijn uitgevoerd tijdens de testen. Ook heeft een aantal provincies de focus verlegd van individuele publicaties naar het doorlopen van de volledige procedure voor het nemen van omgevingsbesluiten. Hierdoor zijn ook publicaties van ontwerpbesluiten in IKT-3 getest.

Provincies hebben getest met (ontwerpen van) de omgevingsvisie, de omgevingsverordening, het voorbereidingsbesluit en het programma in STOP/TPOD-formaat. Daarnaast hebben provincies de TAM Omgevingsverordening en de TAM Voorbereidingsbesluit getest. De Omgevingsvisies en Omgevingsverordeningen waarmee is getest bevatten representatieve inhoud, inclusief annotaties en geoinformatie.

In de testen zijn de volgende bevindingen geconstateerd:

Beschikbaarheid functionaliteit en robuustheid

Gedurende IKT-3 is er sprake geweest van niet-beschikbaarheid van componenten in de keten. In de maand oktober waren er – ten opzichte van andere perioden – relatief veel storingen in componenten van DSO-LV. Dit leidde er enerzijds toe dat er tijdelijk geen toegang was tot delen van het loket, maar zorgde er ook voor dat aangeleverde publicaties niet altijd – volledig – werden verwerkt, waardoor handmatige herstelacties nodig waren aan de zijde van ofwel DSO-LV en/of in de decentrale plansoftware. Eén leverancier heeft in november en december hinder ondervonden van verstoringen in een component buiten het DSO-LV (maar binnen de overheidsinfrastructuur), waardoor met enige regelmaat geen berichtenverkeer tussen de plansoftware en DSO-LV kon plaatsvinden. Hierdoor hebben provincies minder IKT-activiteiten kunnen uitvoeren, dan zij zich hadden voorgenomen. Dit beschikbaarheidsprobleem is inmiddels opgelost.

Ontbrekende functionaliteit planketen

In de planketen ontbraken tijdens IKT-3 belangrijke softwarefunctionaliteiten, (waaronder de complexere mutatiescenario's, proceduremutaties, de plan-plan uitwisseling en parallelle wijzigingen). In de twee softwarepakketten waarvan provincies gebruikmaken zijn nog niet alle toepassingsprofielen (STOP-TPOD) beschikbaar, dus nog niet alle omgevingsinstrumenten konden worden getest in 'het hoofdspoor'. In de landelijke voorzieningen is veel functionaliteit die nodig is voor inwerkingtreding opgeleverd, maar niet alle functionaliteit functioneerde tijdens IKT-3 als beoogd of verwacht. Dit betreft met name de viewers 'Regels op de Kaart' en 'Document en Kaart', het tijdreizen en de ondersteuning van ontwerpbesluiten.

Ontwerpbesluiten

Bij de publicatie van ontwerp omgevingsverordeningen is nog een aantal bevindingen geconstateerd, zowel aan de zijde van DSO-LV als aan de zijde van de decentrale plansoftware. Omdat een ontwerpbesluit – vrijwel altijd – een besluit is dat een eerder besluit wijzigt, is het wenselijk dat in de geconsolideerde weergave in de viewers in het omgevingsloket duidelijk is wat er in het besluit allemaal is gewijzigd. Dit gaat in een aantal gevallen goed, maar zeker nog niet altijd en overal en ook niet altijd op de wijze waarop een gebruiker dat verwacht. De 'renvooiservice', de component die verschillen tussen twee besluiten inzichtelijk moet maken, maakt die verschillen niet op alle elementen waaruit een omgevingspublicatie bestaat inzichtelijk. Ook in de decentrale plansoftware zijn nog ontwikkelingen nodig om de publicatie van ontwerpbesluiten goed in het omgevingsloket te krijgen.

Omgevingsvisie en Omgevingsverordening

Provincies hebben omgevingsvisies en omgevingsverordeningen gepubliceerd én gemuteerd en dat gaat over het algemeen zonder noemenswaardige problemen. Er is een klein aantal bevindingen geconstateerd in de verbeelding van deze instrumenten in de viewers. De performance van het tonen van complexe geometrie is op sommige momenten nog niet optimaal. Bij het raadplegen van meerdere versies van een omgevingsverordening, is de bevinding dat het tijdreizen nog niet correct werkt: welke versie ook wordt gekozen, de viewer Regels op de Kaart toonde altijd de actuele versie.

Beide leveranciers van provincies hebben het scenario 'Integrale tekstvervanging' geïmplementeerd en dit is ook in IKT-3 getest. Een belangrijke bevinding die uit deze test naar voren komt is dat er een afhankelijkheid is tussen de activiteiten in de omgevingsverordening en de toepasbare regels, die met zich meebrengt dat het niet mogelijk is alle geannoteerde activiteiten in een omgevingsverordening te vervangen. Dit omdat daarmee de zogenaamde 'tophaak' (de hoogste activiteit, waaraan andere activiteiten van een provincie moeten worden 'opgehangen') verdwijnt en daarmee verdwijnen ook de toepasbare regels voor de check en indieningsvereisten uit de Registratie Toepasbare Regels. Hier wordt nu in de decentrale plansoftware met een 'work around' omheen gewerkt, maar voor een structurele oplossing zijn complexe mutatiescenario's nodig en die zijn nog niet beschikbaar in de decentrale plansoftware. De decentrale plansoftware van één provinciale leverancier beschikt ook nog niet over de mogelijkheid om plannen uit te wisselen met andere leveranciers of stedenbouwkundige bureaus.

Vorbereidingsbesluit

Provincies hebben tijdens IKT-3 testen uitgevoerd met twee varianten van het voorbereidingsbesluit. Eén variant waarin de voorbeschermingsregels uit het voorbereidingsbesluit 'zien' op de eigen omgevingsverordening en één versie waarbij de voorbeschermingsregels 'zien' op omgevingsplannen van gemeenten (dit wordt het 'voorbereidingsbesluit met meervoudige tijdelijke regelingdelen' genoemd). De eerste bevindingen bij beide varianten betroffen vooral een nog niet helemaal

correcte weergave van de voorbereidingsbesluiten in de viewer Regels op de Kaart. Die bevindingen zijn nagenoeg allemaal opgelost, maar nog niet allemaal opnieuw getest. Dat heeft te maken met de belangrijkste bevinding die uit de testen van het voorbereidingsbesluit naar voren kwam. Tijdens het testen bleek dat het publiceren van een voorbereidingsbesluit met meervoudige tijdelijke regelingdelen, het muteren van omgevingsplannen van gemeenten blokkeert als die gemeenten plansoftware gebruiken die muteert met het mutatiescenario 'Intrekken en vervangen'. Het is namelijk niet gewenst dat gemeenten een besluit intrekken als daarop een voorbereidingsbesluit van toepassing is: dit zou leiden tot het 'verweesd' raken van dat voorbereidingsbesluit, terwijl het juridisch nog steeds van kracht is en moet leiden tot aanpassingen in het omgevingsplan. Gemeenten die plansoftware gebruiken die muteert met 'integrale tekstvervanging' hebben geen last van een dergelijke blokkade. Omdat er in de decentrale plansoftware nog geen mogelijkheid is om voorbereidingsbesluiten in te trekken, zijn de voorbereidingsbesluiten die tot blokkades leidden, handmatig uit het DSO verwijderd.

TAM Omgevingsverordening en TAM Voorbereidingsbesluit

Hoewel uit de testen in het hoofdspoor (STOP/TPOD) voor de instrumenten omgevingsverordening en voorbereidingsbesluit steeds minder bevindingen naar voren komen, is na de zomer van 2022 afgesproken dat er TAM's zullen worden ontwikkeld voor alle provinciale instrumenten die op dat moment nog niet indringend waren getest en dat deze TAM's zullen worden getest in IKT. Hoewel het aanvankelijk de bedoeling was dat alle TAM's in IKT-3 zouden worden getest, is dat niet helemaal gelukt. De instrumenten die provincies het eerst nodig verwachtten te hebben, te weten de omgevingsverordening en het voorbereidingsbesluit zijn daarom met voorrang ontwikkeld en ook getest in IKT-3. De belangrijkste bevindingen bij beide TAM's zijn dat de verbeelding van het instrument in het omgevingsloket anders is dan de verbeelding van hetzelfde instrument in STOP/TPOD-formaat. Dat is logisch, want de functionaliteit van de IMRO-standaard is anders dan de functionaliteit van de STOP/TPOD-standaard en is dus geen bevinding die oplossing behoeft. De overige TAM's worden in een volgende IKT-fase getest.

Waterschappen

In IKT-3 is het publiceren van waterschapsverordeningen in verscheidene varianten beproefd. Vier waterschappen hebben in deze periode indringend de planketen getest. De focus lag op het kunnen opstellen van de waterschapsverordening, inclusief het besluitvormingsproces daaromheen, de wijze waarop publicatie mogelijk is en de wijze waarop dit leidt tot inzichtelijke plannen (loketten). Hierbij is tevens een eerste toets gedaan op mutatieprocessen, mede in relatie tot het kunnen gebruiken van plancontent van andere waterschappen. Verder is door drie van deze waterschappen deelgenomen aan het werken aan interbestuurlijke cases waarbij ook een eerste verkenning is gedaan op de wijze waarop *inhoudelijke* afstemming van plannen kan plaatsvinden.

Oplossing voor grote geometrisch bestanden

Een belangrijk kenmerk bij waterschappen is dat er in het algemeen veel geometrie wordt vastgelegd. Dit betreft bijvoorbeeld waterlopen, kunstwerken (stuwen en dergelijke). Dat maakt dat de omvang van de werkingsgebieden van regels groot is. Nadat daar in de fase IKT-1 en IKT-2 problemen waren om aan de eisen die het DSO stelt wat de omvang betreft te voldoen, zijn er zowel bij waterschappen als in het DSO maatregelen genomen om publicatie met grote hoeveelheid geometrie mogelijk te maken. Waterschappen zijn in staat gebleken om de geometrie kleiner in

omvang te maken (minder nauwkeurige vastlegging, zonder dat dit in juridische zin problemen oplevert) en het DSO heeft gewerkt aan een oplossing om te kunnen gaan met grotere geometrieën.

Hierdoor is publicatie van de waterschapsverordening bij alle deelnemende waterschappen met verschillende plan-softwareleveranciers gelukt.

Overnemen van plannen die door een andere partij zijn gepubliceerd

Er zijn testen uitgevoerd waarbij een door een waterschap gepubliceerd plan (Waterschap Limburg), na een download uit het DSO, is ingelezen bij een ander waterschap (Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden). Hier kwamen kleine issues naar voren, die overwegend met de opmaak te maken hebben. Dit wordt hersteld. Ook werd de structuur binnen de tekst niet geheel overgenomen. In hoofdlijn werkte het mechanisme wel. Dit kan een oplossing zijn voor het gebruikmaken van plannen die gepubliceerd zijn door andere bevoegd gezagen.

Mutatiescenario's

Er zijn verschillende testen uitgevoerd waarbij partiële wijzigingen zijn doorgevoerd aan een reeds gepubliceerde verordening. Het blijkt dat de wijze waarop dit wordt afgehandeld door verschillende plansoftwareleveranciers verschillend is opgelost. Zo komt het voor dat bij een kleine wijziging de gehele verordening (alle onderdelen) opnieuw wordt aangeboden. In hoofdlijn werkt het muteren inmiddels. Wel is geconcludeerd dat een gerichtere terugkoppeling van het DSO gewenst is, waarbij helder gemaakt wordt wat er fout ging. Dit om te kunnen beoordelen of een (her-)publicatie succesvol is verlopen.

Verder is de samenwerking tussen applicaties (Plansoftware / Toepasbare regels) nog niet in alle combinaties 'naadloos'. Wijziging in de ene omgeving leidt niet automatisch tot een aanpassing in de andere. Bij waterschappen speelt hier het issue dat geometrie (werkingsgebieden) in het algemeen gemuteerd wordt met software die geen onderdeel uitmaakt van de Plan- of Toepasbare-regel-software. Hiervoor is een aantal wijzigingsvoorstellen gedaan richting softwareleveranciers.

Besluitvormingsproces

Met betrekking tot het besluitvormingsproces is vooral beoordeeld op welke manier dit proces ingericht kan worden. Hierbij is te denken aan het publiceren van ontwerpplannen, de wijze waarop besluitvorming binnen een waterschap kan plaatsvinden en de wijze waarop de juridische inwerkingtreding geregeld kan worden.

Hier zijn eerste proeven gedaan. Er trad een aantal timings-issues op waar verder onderzoek naar nodig is. Met name het moment waarop een plan zichtbaar is in het DSO bleek niet geheel voorspelbaar (enkele uren later dan beoogd). De procesinrichting bij waterschappen zal in een komende IKT-ronde verder worden beproefd.

Wijze waarop plannen zichtbaar worden in het DSO

Bij het opvragen van de plannen (viewer-functionaliteit) bleek dat niet alle werkingsgebieden altijd zichtbaar waren (soms wel, soms niet, soms gedeeltelijk). Dit is een presentatie-issue van de viewer. Het is belangrijk dat dit wordt opgelost. Het kan immers een verkeerd beeld opleveren bij een initiatiefnemer. In technische zin waren de plannen en toepasbare regels goed in het DSO geladen.

Benodigde informatie voor een juiste inrichting

Inmiddels is zeer veel informatie beschikbaar om kennis op te bouwen voor een goede inrichting.

Bij het testen blijkt dat het nodig is om veel kennis te hebben bij het opstellen van plannen en het overzien van consequenties van gekozen oplossingen (bijvoorbeeld

de keuze van de inrichting van toepasbare regels). Dit is geen software-issue, maar wel wezenlijk voor het komen tot goed interpreteerbare plannen (dienstverlening). Goede handleidingen in het gebruik van de software kunnen hier een oplossing bieden. Ook de wijze waarop de gebruikersinteractie van de plansoftware is ingericht verdient bij alle leveranciers nog aandacht. Deze is in het algemeen behoorlijk 'technisch' van aard.

Rijk

Weliswaar niet volledig binnen het IKT-project uitgevoerd, zijn onderstaande uitgevoerde testen door Rijkspartijen het vermelden waard in deze rapportage.

Serviceteam Rijk:

In de testperiode zijn alle bij het Rijk bekende openstaande issues in de categorieën laag, midden en hoog opnieuw door het Rijk getest of (in het geval van nieuwe bevindingen) bij IPLO gerapporteerd. Vooral de issues in de categorie hoog zijn voor het Rijk van belang om nog voor IWT opgelost te hebben. Deze betreffen met name de Omgevingsregeling, AMvBs, projectbesluit en programma. Door IKT is een hertest uitgevoerd (op de test van september 2022) van een selectie van de door het rijk gebruikte omgevingsdocumenten AMvB, omgevingsregeling, projectbesluit en programma in de DSO-viewer.

De uitkomst is dat er bevindingen zijn die nog opgelost moeten worden maar in deze fase nog niet kunnen worden afgesloten, omdat hiervoor door het Programma DSO nog aanvullende functionaliteiten moeten worden gerealiseerd dan wel het DSO nog moet oppakken. Voorbeeld hiervan is de 'Tijdelijke regelingdelen' die behalve bij het omgevingsplan, ook als aparte regelingen te zien zijn in de viewer. Van projectbesluit moet alleen het vrijetekstdeel als afzonderlijke regeling zichtbaar zijn. Enkele bevindingen van de vorige ronde zijn opgelost, zoals regelgeving met een toekomstige inwerkingtreding die nog niet zichtbaar was in de viewer.

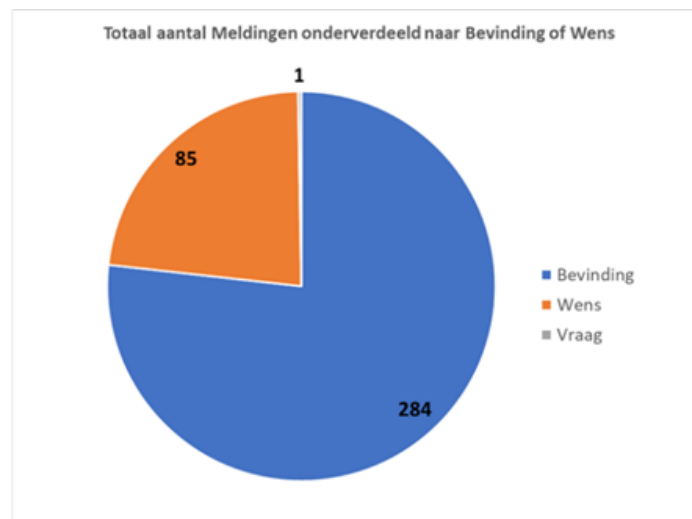
3 Toelichting bevindingen IKT-3

Een deel van de opdracht voor het IKT-project betreft:

1. Rapporteer de bevindingen en borg dat deze in het reguliere proces worden belegd;
2. Adviseer over de prioriteit en het belang van de afhandeling van de gerapporteerde bevindingen.

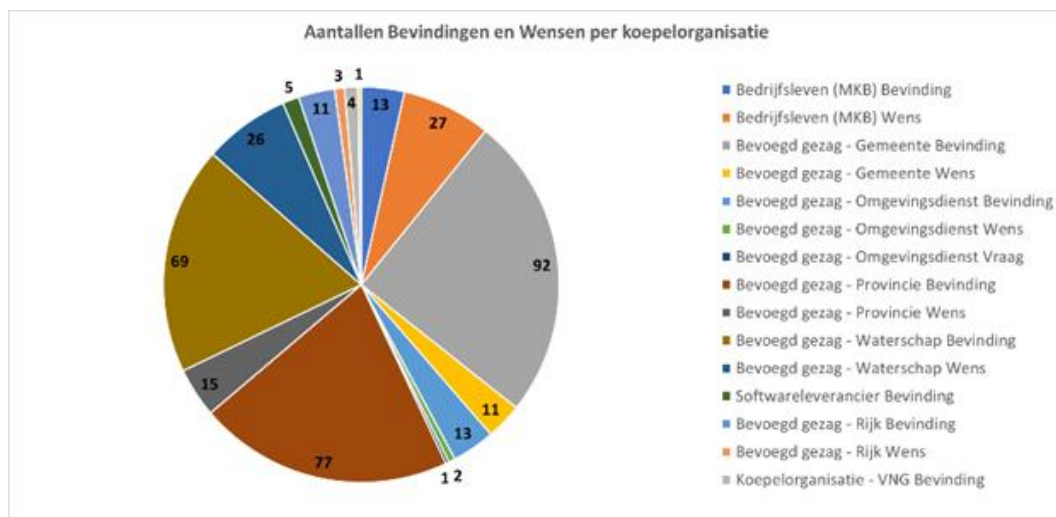
Onderstaande figuren geven een beeld van de aard van de bevindingen, door wie ze zijn ingediend, de huidige status (uitdraai 11 januari 2023) en de processtappen in de keten waarop de bevindingen betrekking hebben. Bevindingen worden teruggelegd en opgevolgd bij de DSO-ontwikkelteams en software-leveranciers (vaak via de betrokken bevoegd gezagen)

In totaal zijn in IKT-3 370 meldingen geregistreerd. Dit betreft 284 bevindingen, 85 wensen en 1 vraag. Bevindingen hebben betrekking op de werking van de gerealiseerde software, wensen zijn de aanvullende gewenste functionaliteiten op software en een vraag betreft een onduidelijkheid over werking van de functionaliteit.

3.1 Herkomst van bevindingen en wensen

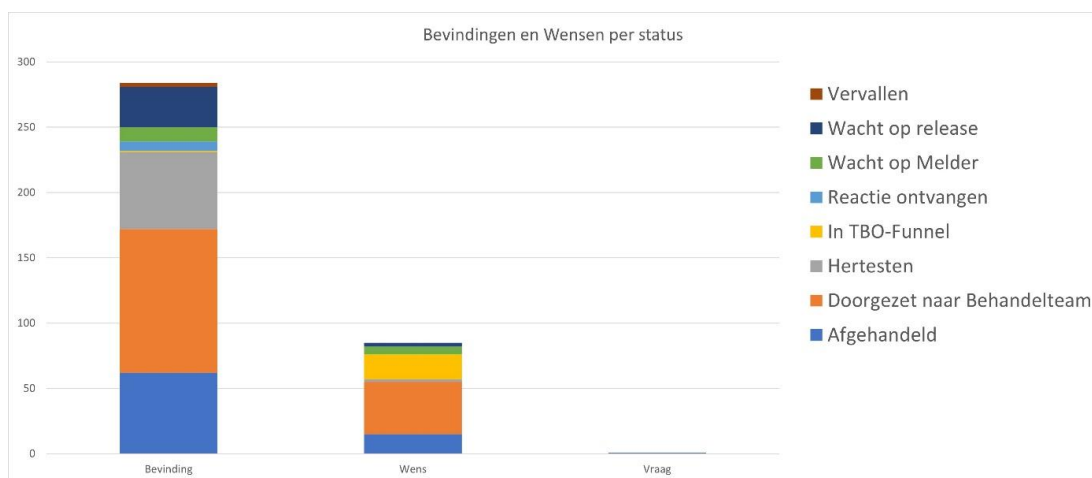
Onderstaand is gevisualiseerd de herkomst van de meldingen, onderverdeeld naar bevindingen, wensen en vragen. Aangegeven is wie de meldingen hebben ingediend, gegroepeerd naar bedrijfsleven, bevoegd gezag per koepel, softwareleverancier en koepelorganisatie.

3.2 Status afhandeling bevindingen en wensen

In bijgevoegde figuur is de status aangegeven van de afhandeling van de meldingen onderverdeeld naar bevindingen, wensen en vraag.

Er zijn 62 bevindingen afgehandeld, 59 hebben de status hertest. 32 meldingen hebben de status wacht op release of in TBO-funnel (Tactische Beheer Organisatie). Doorgezette naar behandelteam betreft 110 bevindingen. 21 bevindingen hebben de status wacht op melder, reactie ontvangen en vervallen.

Toelichting legenda:

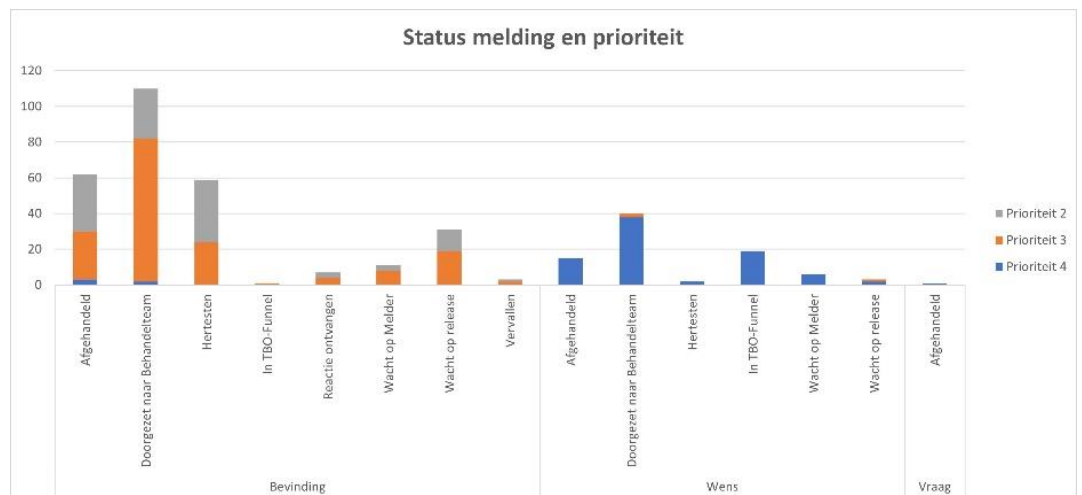
Wacht op release	De oplossing die de bevinding c.q. wens verhelpt is op de backlog van de oplosteams geplaatst en volgt vanaf daar het oplosproces om opgeleverd te worden. Voor de bevinding is een userstory aangemaakt.
Te beoordelen test manager In TBO-Funnel	De bevinding c.q. wens heeft aandacht nodig besluitvorming door de testmanager. De oplossing die de bevinding c.q. wens verhelpt staat te wachten om in het plannings- en prioriteringsproces van de Tactische Beheer Organisatie (TBO) te worden opgenomen.
Vervallen (test issue)	Intern te gebruiken status door de betrokken testers voor uitleg en demo van de meldingenregistratie.
Wacht op Melder	De bevinding c.q. wens wacht in het proces omdat er aanvullende informatie van de melder nodig is.
Vervallen	Tijdens de triage van de melding is vastgesteld dat de melding geen volwaardige bevinding c.q. wens is, of dubbel is opgevoerd.
Reactie ontvangen	Er is een reactie ontvangen m.b.t. een bevinding c.q. wens. Deze reactie is afkomstig van de betrokken personen uit het bevindingenproces en is een trigger om de bevinding c.q. wens verder in het proces op te pakken.
Hertesten	Er is een wijziging in DSO (andere content, opgeleverde software of een antwoord met instructie e.d.) waarbij de melder gevraagd wordt om de bevinding c.q. wens opnieuw te testen. Afhankelijk van de uitkomst wordt de bevinding c.q. wens in het proces verder opgepakt.
Doorgezet naar Behandelteam	De bevinding c.q. wens is doorgezet naar een Operationele Beheer Organisatie (OBO), een lokale softwareleverancier of de TBO-Business Analisten.
Afgehandeld	De bevinding doet zich niet meer voor door veranderde software, content, infrastructurele aanpassingen of doordat de melder instructie heeft gekregen over de te gebruiken functionaliteit. Het is mogelijk dat de bevinding c.q. wens is afgewezen en er geen verandering wordt doorgevoerd.

3.3 Meldingen per prioriteit

In onderstaande figuur is aangegeven welke prioriteit is toegekend aan de meldingen. De gegeven prioritering heeft de volgende betekenis:

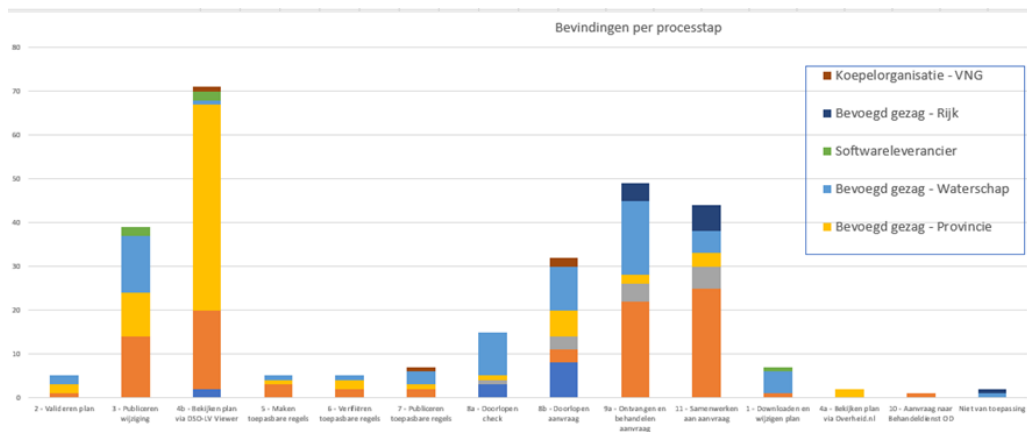
- **Prioriteit 1:** Een onderdeel van de gehele keten werkt niet, waardoor de dienstverlening naar alle gezagen (of een specifieke groep) niet werkt.
- **Prioriteit 2:** Alle onderdelen van de gehele keten werken, maar één, of een kleine groep gezagen ondervindt een belemmerende/blokkerende verstoring t.a.v. de functionaliteit.
- **Prioriteit 3:** Er is een bevinding geconstateerd, maar de gebruiker kan functioneel wel verder (er is bijv. een workaround beschikbaar, of een stap kan worden overgeslagen)
- **Prioriteit 4:** Er is geen belemmerende bevinding geconstateerd en de testuitvoering kan vervolgd worden

Tijdens IKT fase 3 zijn geen meldingen geconstateerd met de prioriteit 1. Er zijn 114 bevindingen geclassificeerd met prioriteit 2. 170 bevindingen hebben prioriteit 3 en 4. Hieronder is de status van deze meldingen per prioriteit weergegeven.

3.4 Bevindingen per processtap

In onderstaande figuur zijn voor IKT-3 de bevindingen aangegeven per processtap, de zogenaamde capaciteit uit de minimale functionele set.

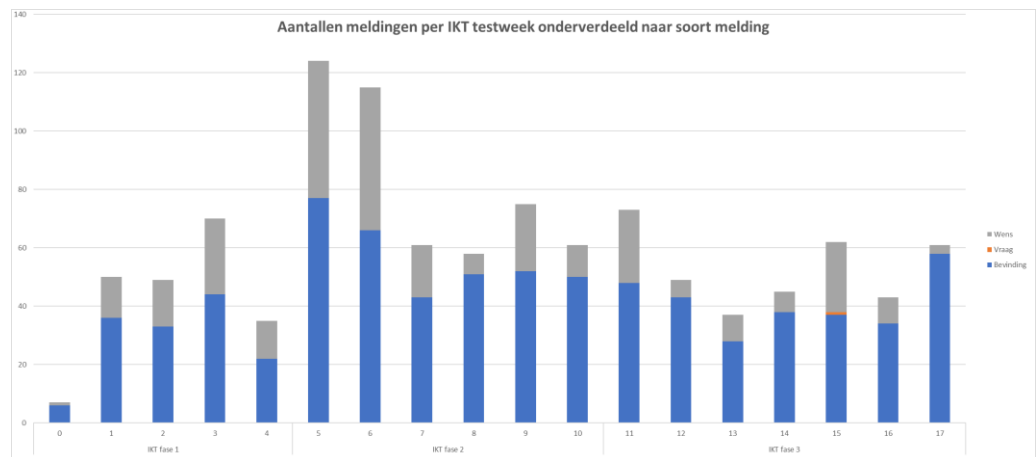
4 Trendanalyse geheel IKT (Fasen 1, 2 en 3)

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de meldingen binnen de gehele looptijd van IKT (17 testweken). Voor de gehele looptijd van IKT gaat het om in totaal 1075 meldingen:

- 760 bevindingen
- 314 wensen
- 1 vraag

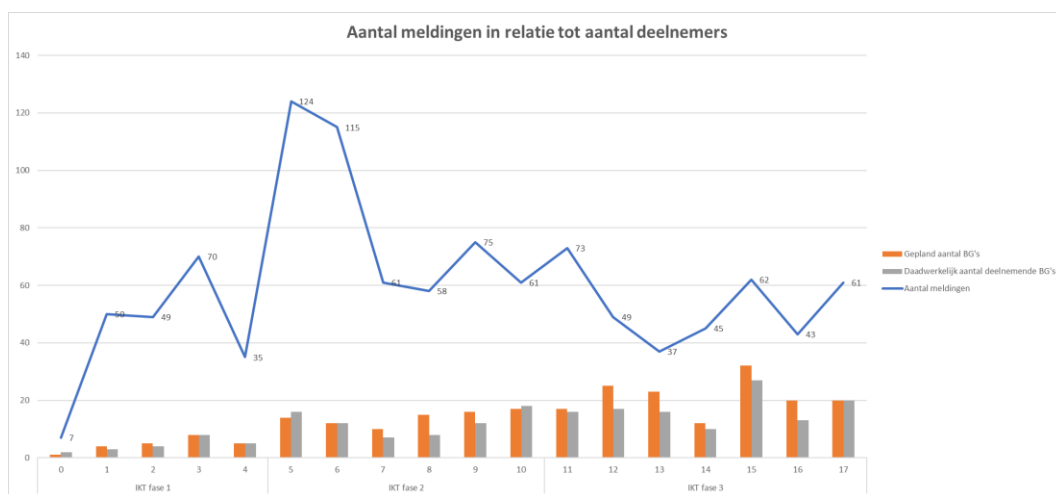
4.1 Aantallen meldingen per IKT-testweek onderverdeeld naar soort melding

In onderstaand overzicht staat per testweek het aantal meldingen opgesplitst naar bevinding, wens en vraag. Met uitzondering van testweek 5 en 6 is het aantal geconstateerde bevindingen vrij stabiel.

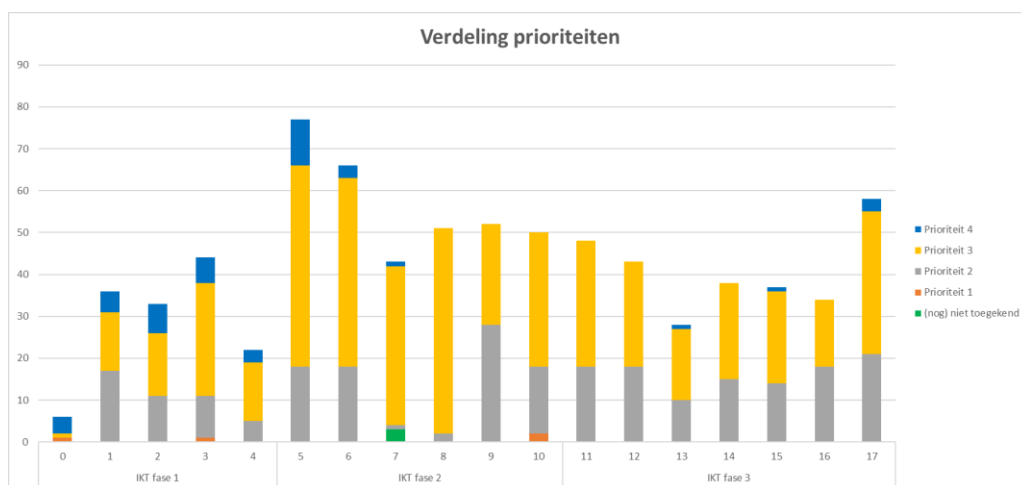
4.2 Aantal meldingen in relatie tot aantal deelnemers

Het aantal geplande en daadwerkelijk deelnemende bevoegd gezagen is in onderstaande tabel weergegeven. Veelal is het aantal daadwerkelijk deelnemende bevoegd gezagen lager dan de geplande inzet. De blauwe lijn geeft het aantal meldingen in de betreffende testweek aan. Hieruit is op te maken een afname van het aantal meldingen per testweek. Verder valt op dat bij een toename van het aantal bevoegd gezagen (bv. testweek 15) geen significant toename van het aantal meldingen wordt waargenomen.

4.3 Verdeling bevindingen naar prioriteiten

In onderstaande tabel zijn de bevindingen gedurende IKT fase 1, 2 en 3 weergegeven naar prioriteit. Het merendeel van de bevindingen betreft prioriteit 3 en 2. Bevindingen met prioriteit 1 zijn tijdens IKT fase 3 niet opgetreden.

BIJLAGE 2 Deelnemende organisaties IKT-3

Gemeenten

- Breda
- Eindhoven
- Rijssen-Holten
- Rotterdam
- Bodegraven
- Hollands Kroon
- Veenendaal
- Vlissingen
- Putten
- Heerde
- Amsterdam
- Utrecht
- Waalre
- Deventer

Waterschappen:

- Rivierenland
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK)
- Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden (HDSR)
- Waterschap Limburg

Provincies:

- Friesland
- Gelderland
- Noord-Holland
- Overijssel

Overige organisaties

- Rijkspartijen
- Softwareleveranciers
- MKB-bedrijven
- Omgevingsdiensten